

ശ്രീഃ  
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ  
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ  
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര  
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ അഷ്ടഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

*This document has been prepared by*

*Sunder Kidāmbi*

*with the blessings of*

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

*His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam*

ശ്രീഃ  
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ  
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ  
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര  
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

## ॥ അഷ്ടാഷ്ടാഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

വസിഷ്ഠസ്യാജ്ഞയാ പഞ്ചാനാം ദൂതാനാമയോധ്യാതഃ  
കേകയദേശസ്യ രാജഗൃഹേ നഗരേ ഗമനം

തേഷാം തദ് വചനം ശ്രുത്വാ  
വസിഷ്ഠഃ പ്രത്യുവാച ഹ |  
മിത്രാമാത്യജനാൻ സർവാൻ  
ബ്രാഹ്മണാംസ്താനിദം വചഃ || 2.68.1 ||

യദസൗ മാതൃലകുലേ  
ദത്തരാജ്യഃ പരം സുഖീ |  
ഭരതോ വസതി ഭ്രാത്രോ  
ശത്രുഘ്നേന മുദാൻവിതഃ || 2.68.2 ||

തച്ഛീഘ്രം ജവനാ ദൂതാ  
ഗച്ഛന്തു ത്വരിതം ഹയൈഃ |  
ആനേതും ഭ്രാതരൗ വീരൗ  
കിം സമീക്ഷാമഹേ വയം || 2.68.3 ||

ഗച്ഛന്തിതി തതഃ സർവേ  
വസിഷ്ഠം വാക്യമബ്രുവൻ |

തേഷാം തദ് വചനം ശ്രുത്വാ  
വസിഷ്ഠോ വാക്യമബ്രവീത് || 2.68.4 ||

ഏഹി സിദ്ധാർഥ വിജയ  
ജയന്താശോകനന്ദന |  
ശ്രുതാമിതികർതവ്യം  
സർവാനേവ ബ്രവീമി വഃ || 2.68.5 ||

പുരം രാജഗൃഹം ഗത്വാ  
ശീഘ്രം ശീഘ്രജവൈർഹയൈഃ |  
ത്യക്തശോകൈരിദം വാച്യഃ  
ശാസനാദ് ഭരതോ മമ || 2.68.6 ||

പുരോഹിതസ്ത്വാം കുശലം  
പ്രാഹ സർവേ ച മന്ത്രിണഃ |  
ത്വരമാണശ്ച നിർയാഹി  
കൃത്യമാത്യയികം ത്വയാ || 2.68.7 ||

മാ ചാസ്മൈ പ്രോഷിതം രാമം  
മാ ചാസ്മൈ പിതരം മൃതം |  
ഭവന്തഃ ശംസിഷുർഗത്വാ  
രാഘവാണാമിതഃ ക്ഷയം || 2.68.8 ||

കൗശേയാനി ച വസ്ത്രാണി  
ഭൂഷണാനി വരാണി ച |  
ക്ഷിപ്രമാദായ രാജന്തശ്ച  
ഭരതസ്യ ച ഗച്ഛത || 2.68.9 ||

ദത്തപഥ്യശനാ ദൂതാ  
ജഗ്മുഃ സ്വം സ്വം നിവേശനം |

കേകയാംസ്തേ ഗമിഷ്യന്തോ  
ഹയാനാരൂഹ്യ സമ്മതാൻ || 2.68.10 ||

തതഃ പ്രാസ്ഥാനികം കൃത്വാ  
കാർയശേഷമനന്തരം |  
വസിഷ്ഠോനാഭ്യനുജ്ഞാതാ  
ദൂതാഃ സന്ത്യരിതം യയുഃ || 2.68.11 ||

ന്യന്തേനാപരതാലസ്യ  
പ്രലംബസ്യോത്തരം പ്രതി |  
നിഷേവമാണാസ്തേ ജഗ്മു -  
ർനദീം മധ്യേന മാലിനീം || 2.68.12 ||

തേ ഹാസ്തിനപുരേ ഗംഗാം  
തീർത്വാ പ്രത്യങ്മുഖാ യയുഃ |  
പാഞ്ചാലദേശമാസാദ്യ  
മധ്യേന കുരുജാംഗലം || 2.68.13 ||

സരാംസി ച സുഹൃൽപാനി  
നദീശ്ച വിമലോദകാഃ |  
നിരീക്ഷമാണാജഗ്മുസ്തേ  
ദൂതാഃ കാർയവശാദ് ദ്രുതം || 2.68.14 ||

തേ പ്രസന്നോദകാം ദിവ്യാം  
നാനാവിഹഗസേവിതാം |  
ഉപതിജഗ്മുർവേഗേന  
ശരദണ്ഡാം ജലാകുലാം || 2.68.15 ||

നികൂലവൃക്ഷമാസാദ്യ  
ദിവ്യം സത്യോപയാചനം |

അഭിഗമ്യാഭിവാദ്യം തം

കുലിംഗാം പ്രാവിശൻ പുരീം || 2.68.16 ||

അഭികാലം തതഃ പ്രാപ്യ

തേജോഭിഭവനാച്ഛതാഃ |

പിതൃപൈതാമഹീം പുൺയാം

തേരുരിക്ഷുമതീം നദീം || 2.68.17 ||

അവേക്ഷ്യാഞ്ജലിപാനാംശ്ച

ബ്രാഹ്മണാൻ വേദപാരഗാൻ |

യയൂർമധ്യേന ബാഹ്ളീകാൻ

സുദാമാനം ച പർവതം || 2.68.18 ||

വിഷ്ണോഃ പദം പ്രേക്ഷ്യമാണാ

വിപാശാം ചാപി ശാൽമലീം |

നദീർവാപീതടാകാനി

പൽവലാനി സരാംസി ച || 2.68.19 ||

പശ്യന്തോ വിവിധാംശ്ചാപി

സിംഹാൻ വ്യാഘ്രാൻ മൃഗാൻ ദ്വിപാൻ |

യയുഃ പഥാതിമഹതാ

ശാസനം ഭർതുരീപ്സവഃ || 2.68.20 ||

തേ ശ്രാന്തവാഹനാ ദൂതാ വികൃഷ്ടേന സതാ പഥാ |

ഗിരിവ്രജം പുരവരം ശീഘ്രമാസേദുരഞ്ജസാ || 2.68.21 ||

ഭർതുഃ പ്രിയാർഥം കുലരക്ഷണാർഥം

ഭർതുശ്ച വംശസ്യ പരിഗ്രഹാർഥം |

അഹേഡമാനാസ്ത്വരയാ സ്ഥ ദൂതാ

രാത്ര്യാം തു തേ തത്പുരമേവ യാതാഃ || 2.68.22 ||

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ  
അയോധ്യാകാണ്ഡേ അഷ്ടഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥